

**MASARYK
UNIVERSITY**
Czech Republic

Postavení dědice a singulární sukcese

Plut. Cat. Ma. 9, 9

- *Μεταμεληθῆναι δ' αὐτὸς ἐν παντὶ τῷ βίῳ τρεῖς μεταμελείας· μίαν μὲν ἐπὶ τῷ γυναικὶ πιστεῦσαι λόγον ἀπόρρητον, ἑτέραν δὲ πλεύσας ὅπου δυνατὸν ἦν πεζεῦσαι, τὴν δὲ τρίτην ὅτι μίαν ἡμέραν ἀδιάθετος ἔμεινε.*

Gai Inst. 2, 55

- *Quare autem omnino tam improba possessio et usucapio concessa sit, illa ratio est, quod uoluerunt ueteres maturius **hereditates adiri, ut essent, qui sacra facerent**, quorum illis temporibus summa observatio fuit, ut et creditores haberent, a quo suum consequerentur.*

Dědic

- Universální sukcesor, tedy nástupce do všech zděditelných práv a povinností zůstavitele (VÁŽNÝ, Jan. Pojem práva dědického a účelnost jeho dnešní struktury. *Právní obzor*, 1923, č. 6, s. 97–103)
  - důsledkem toho naň přecházejí všechna aktiva i pasiva i náboženské povinnosti
- I) Jak se může dědicem (ne)stát?
- II) Co když není *sui iuris*?
- III) Odpadne-li obmyšlený?
- IIII) Dělení pozůstalosti
- V) Odpovědnost za dluhy
- VI) Vztah k odkazovníkům

I) Jak se (ne)stát dědicem

- *Cretio*
- *Pro herede gestio*
- *Beneficium abstinendi*

- *Semel heres, semper heres!*

II) Co když není *sui iuris*?

- Bezprostředně podléhající *alieni iuris* se smrtí *PF* stává *sui iuris*
  - tedy např. i vnuk, pokud mezi ním a *PF* není jeho otec
- I otrok? Ano, při současném (předchozím) propuštění na svobodu (*favor libertatis+testamenti*)

III) Odpadne-li obmyšlený...

- *Transmissio hereditatis*
- *Substitutio*
  - *vulgaris*
  - *pupillaris*
  - *quasi pupillaris*
  - *fideicommissaria*
- *Ius repraesentationis*
- *Ius ad crescendi*
  - *stirps*
  - *linea*
  - *re coniuncti*
  - *re et verbis coniuncti*

III) Dělení pozůstalosti

- *Nemo pro parte testatus pro parte intestatus decedere potest*
  - *nisi sit miles*+práva nepominutelných dědiců/částečná neplatnost dědické instituce
- *Heres ex(cepta) re certa*
- 12 uncí
- *Collatio emancipati/dotis*
- *Actio familiae erciscundae*
  - *legatum per praeceptionem*
- *Praelegatum*

V) Odpovědnost za dluhy

- *Beneficium separationis*
  - Předlužený dědic
  - Na žádost věřitelů (za Iustiniana nutno do 5 let)
  - Znemožňuje vymáhat z majetku dědice

- *Beneficium inventarii*
  - *Hereditas damnosa*
  - Začít do 30 dnů
  - Skončit do dalších 60 dnů

VI) Dědic ve vztahu k odkazovníkům – princip

- singulární sukcese
- *oneratus = heres*
v.
- *honoratus = legatarius*
- *dies cedens* = smrt zůstavitele/splnění podmínky odkazu
v.
- *dies veniens* = nabytí pozůstalosti

- *cautio Muciana*

- *SC Trebellianum* (a. utiles pro/proti univ. fideikomisaři, cf. svěřenské nástupnictví)

Legatum

- *per vindicationem*
- *per damnationem*
  - *SC Neronianum*
- *sinendi modo*
- *per praeceptionem*

Fideicommissum

- *cognitio extra ordinem, praetor fideicommissarius*
- *obmyšlení i caelibes, orbi, personae incertae, postumi alieni*
- *fideicommissum hereditatis*
- *substitutio fideicommissaria*
- *fideicommissum familiae relictum*

Codicilli

- jakékoliv ustanovení kromě dědické instituce
- *clausula codicillaris*

Mortis causa

- *donatio*
- *cipio (condicionis implendae causa datum)*

VI) Dědic ve vztahu k odkazovníkům – omezení

- *lex Furia testamentaria*
  - 1000 assů
- *lex Voconia testamentaria*
  - ne více než obdrží dědicové
- *lex Falcidia de legatis*
  - *quarta Falcidia*
  - *SC Pegasianum*, Antoninus Pius, Septimius Severus, Iustinianus

- BÉRIER, Franciszek Longchamps de. *Law of Succession. Roman Legal Framework and Comparative Law Perspective*. Warszawa : Wolters Kluwer Polska, 2011. 290 p. ISBN 978-83-264-1468-8.
- REID, Kenneth G. C. – WAAL, Marius J. de – ZIMMERMANN, Reinhard (eds.). *Exploring the Law of Succession*. Edinburgh : Edinburgh University Press, 2007. xxvi+253 p. ISBN 978-0-7486-3290-9.
- SALÁK, Pavel – HORÁK, Ondřej (Eds.). *Law of Succession in the Middle-European Area*. Cracow : Spolok Slovákov v Poľsku – Towarzystwo Słowaków w Polsce, 2015. 166 p. ISBN 978-83-7490-848-1.
- SÜß, Rembert (Hrsg.). *Erbrecht in Europa*. 3. Aufl. Bonn : Deutscher Notarverlag, 2015. xxi+1526 S. ISBN 978-3-95646-097-5.
- TILSCH, Emanuel. *Dědické právo rakouské se stanoviska srovnávací vědy právní. Část I*. Praha : Bursík & Kohout, 1905. 157 s.
- VOICI, Pasquale. *Diritto ereditario Romano. Volume primo. Introduzione. Parte generale*. 2^a ed. riveduta. Milano : Dott. A. Giuffrè – editore, 1967. xvi+835 p.
- Idem. *Diritto ereditario Romano. Volume secondo. Parte speciale. Successione ab intestato. Successione testamentaria*. 2^a ed. rifatta. Milano : Dott. A. Giuffrè – editore, 1963. xvi+1076 p.